

**Застосування законодавства
про працю. Судові рішення
Верховного Суду України
(2001-2010). Роз'яснення
судової практики**

Книга являє собою добірку рішень Верховного Суду України, які постановлені за результатами розгляду трудових спорів у 2001 – 2010 роках і відображають сформульовані цим судом правові позиції з найбільш важливих питань, що зберігають значення на час видання книги.

Ці рішення не тільки є накопиченим досвідом правотлумачення і правозастосування, а й мають безпосереднє юридичне значення, оскільки на них можна посилалися при обґрунтуванні наявності підстав для перегляду Верховним Судом України рішень у зв'язку з неоднаковим застосуванням судами касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права.

Книга адресована суддям, адвокатам, прокурорам, іншим фахівцям, професійна діяльність яких пов'язана з тлумаченням і застосуванням актів законодавства про працю.

ЗМІСТ

Вступ	3
 Розділ 1. Загальні положення законодавства про працю	
1.1. Основні трудові права працівників (ст. 2 КЗпП)	8
1.2. Регулювання трудових відносин (ст. 3 КЗпП)	18
1.3. Гарантії забезпечення права громадян на працю (ст. 5 ¹ КЗпП)	24
1.4. Особливості регулювання праці деяких категорій працівників (ст. 7 КЗпП) ..	25
1.5. Регулювання трудових відносин громадян, які працюють за межами своїх держав (ст. 8 КЗпП)	29
1.6. Співвідношення міжнародних договорів про працю і законодавства України (ст. 8 ¹ КЗпП)	36
1.7. Недійсність умов договорів про працю, які погіршують становище працівників (ст. 9 КЗпП)	38
1.8. Додаткові, порівняно із законодавством, трудові та соціально-побутові пільги (ст. 9 ¹ КЗпП)	39
 Розділ 2. Колективний договір	
2.1. Обов'язковість колективного договору	43
2.2. Зміст колективного договору (ст. 13 КЗпП)	45
2.3. Контроль за виконанням колективного договору (ст. 19 КЗпП)	45
 Розділ 3. Трудовий договір	
3.1. Трудовий і цивільно-правовий договори	48
3.2. Сумісництво (ч. 2 ст. 21 КЗпП)	57
3.3. Контракт як особлива форма трудового договору (ч. 3 ст. 21 КЗпП)	59
3.4. Гарантії при укладенні, зміні та припиненні трудового договору (ст. 22 КЗпП)	64
3.5. Строки трудового договору (ст. 23 КЗпП)	76
3.6. Укладення трудового договору (ст. 24 КЗпП)	80
3.7. Реєстрація трудового договору (ст. 24 ¹ КЗпП)	96
3.8. Строк випробування при прийнятті на роботу (ст. 27 КЗпП)	99
3.9. Результати випробування при прийнятті на роботу (ст. 28 КЗпП)	102
3.10. Заборона вимагати виконання роботи, не обумовленої трудовим договором (ст. 31 КЗпП)	104
3.11. Переведення на іншу роботу. Зміна істотних умов праці (ст. 32 КЗпП) ..	106
3.12. Тимчасове переведення працівника на іншу роботу, не обумовлену трудовим договором (ст. 33 КЗпП)	114
3.13. Припинення трудового договору за угодою сторін (п. 1 ч. 1 ст. 36 КЗпП)	116
3.14. Припинення трудового договору у зв'язку із закінченням строку (п. 2 ч. 1 ст. 36 КЗпП)	122

3.15. Припинення трудового договору у зв'язку з відмовою працівника від переведення на роботу в іншу місцевість, а також від продовження роботи у зв'язку зі зміною істотних умов праці (п. 6 ч. 1 ст. 36 КЗпП)	134
3.16. Припинення трудового договору у зв'язку з набранням законної сили вироком суду, яким працівника засуджено до покарання, що виключає можливість продовження даної роботи (п. 7 ч. 1 ст. 36 КЗпП)	144
3.17. Припинення трудового договору з підстав, передбачених контрактом (п. 8 ч. 1 ст. 36 КЗпП)	145
3.18. Припинення трудового договору в разі скорочення чисельності або штату працівників (ч. 3 ст. 36 КЗпП)	158
3.19. Розірвання трудового договору, укладеного на невизначений строк, з ініціативи працівника (ст. 38 КЗпП)	161
3.20. Продовження дії строкового трудового договору на невизначений строк (ст. 39 ¹ КЗпП)	183
3.21. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу (ст. 40 КЗпП)	185
3.22. Розірвання трудового договору у випадку змін в організації виробництва і праці (п. 1 ч. 1 ст. 40 КЗпП)	189
3.23. Розірвання трудового договору у випадках виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі, а так само в разі скасування допуску до державної таємниці (п. 2 ч. 1 ст. 40 КЗпП)	216
3.24. Розірвання трудового договору у випадках систематичного невиконання працівником без поважних причин обов'язків, покладених на нього трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку (п. 3 ч. 1 ст. 40 КЗпП)	244
3.25. Розірвання трудового договору у випадку прогулу без поважних причин (п. 4 ч. 1 ст. 40 КЗпП)	264
3.26. Розірвання трудового договору у випадку нез'явлення на роботу протягом більше ніж чотирьох місяців підряд унаслідок тимчасової непрацездатності (п. 5 ч. 1 ст. 40 КЗпП)	320
3.27. Розірвання трудового договору у випадку появи на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння (п. 7 ч. 1 ст. 40 КЗпП)	327
3.28. Розірвання трудового договору у випадку вчинення за місцем роботи розкрадання майна власника (п. 8 ч. 1 ст. 40 КЗпП)	333
3.29. Розірвання трудового договору з окремих підстав у разі неможливості переведення працівника, за його згодою, на іншу роботу (ч. 2 ст. 40 КЗпП)	335
3.30. Окремі заборони щодо звільнення працівника з ініціативи власника або уповноваженого ним органу (ч. 3 ст. 40 КЗпП)	337
3.31. Одноразове грубе порушення трудових обов'язків як підстава розірвання трудового договору (п. 1 ч. 1 ст. 41 КЗпП)	341
3.32. Винні дії працівника, який безпосередньо обслуговує грошові, товарні або культурні цінності, як підстава розірвання трудового договору у зв'язку із втратою довір'я (п. 2 ч. 1 ст. 41 КЗпП)	354
3.33. Вчинення працівником, який виконує виховні функції, аморального проступку, не сумісного з продовженням даної роботи, як підстава розірвання трудового договору (п. 3 ч. 1 ст. 41 КЗпП)	368
3.34. Переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності або штату працівників (ст. 42 КЗпП)	383

3.35. Переважне право на укладення трудового договору в разі поворотного прийняття на роботу (ст. 42 ¹ КЗпП)	388
3.36. Розірвання трудового договору за попередньою згодою виборного органу первинної профспілкової організації (ст. 43 КЗпП)	390
3.37. Розірвання трудового договору без попередньої згоди виборного органу первинної профспілкової організації (ст. 43 ¹ КЗпП)	414
3.38. Вихідна допомога (ст. 44 КЗпП)	416
3.39. Розірвання трудового договору з керівником на вимогу виборного органу первинної профспілкової організації (ст. 45 КЗпП)	420
3.40. Відсторонення від роботи (ст. 46 КЗпП)	422
3.41. Обов'язок власника або уповноваженого ним органу провести розрахунок з працівником і видати йому трудову книжку (ст. 47 КЗпП)	429
3.42. Трудові книжки (ст. 48 КЗпП)	436
3.43. Видача довідки про роботу та заробітну плату (ст. 49 КЗпП)	442
3.44. Порядок вивільнення працівників (ст. 49 ² КЗпП)	452

Розділ 4. Робочий час

4.1. Норма тривалості робочого часу (ст. 50 КЗпП)	457
4.2. Неповний робочий час (ст. 56 КЗпП)	459
4.3. Перерва для відпочинку і харчування (ст. 66 КЗпП)	462

Розділ 5. Час відпочинку

5.1. Вихідні дні (ст. 67 КЗпП)	465
5.2. Святкові і неробочі дні (ст. 73 КЗпП)	467
5.3. Порядок і умови надання щорічних відпусток. Відкликання з відпустки (ст. 79 КЗпП)	468
5.4. Перенесення щорічної відпустки (ст. 80 КЗпП)	474
5.5. Грошова компенсація за невикористані щорічні відпустки (ст. 83 КЗпП)	478

Розділ 6. Оплата праці

6.1. Заробітна плата (ст. 94 КЗпП)	483
6.2. Мінімальна заробітна плата. Індикація заробітної плати (ст. 95 КЗпП)	495
6.3. Тарифна система оплати праці (ст. 96 КЗпП)	498
6.4. Оплата праці на підприємствах, в установах і організаціях (ст. 97 КЗпП)	502
6.5. Оплата праці працівників установ і організацій, що фінансуються з бюджету (ст. 98 КЗпП)	509
6.6. Оплата праці за сумісництвом (ст. 102 ¹ КЗпП)	511
6.7. Повідомлення працівників про запровадження нових або зміну діючих умов оплати праці (ст. 103 КЗпП)	513
6.8. Оплата праці при суміщенні професій (посад) і виконанні обов'язків тимчасово відсутнього працівника (ст. 105 КЗпП)	514
6.9. Порядок оплати часу простою, а також при освоєнні нового виробництва (продукції) (ст. 113 КЗпП)	516
6.10. Строки виплати заробітної плати (ст. 115 КЗпП)	519
6.11. Строки розрахунку при звільненні (ст. 116 КЗпП)	523

6.12. Відповідальність за затримку розрахунку при звільненні (ст. 117 КЗпП)	538
---	-----

Розділ 7. Гарантії та компенсації

7.1. Гарантії для працівників, обраних на виборні посади (ст. 118 КЗпП)	562
7.2. Гарантії та компенсації при службових відрядженнях (ст. 121 КЗпП)	566
7.3. Обмеження відрахувань із заробітної плати (ст. 127 КЗпП)	573

Розділ 8. Матеріальна відповідальність працівників

8.1. Загальні підстави та умови матеріальної відповідальності працівників (ст. 130 КЗпП)	579
8.2. Матеріальна відповідальність у межах середнього місячного заробітку (ст. 132 КЗпП)	585
8.3. Випадки повної матеріальної відповідальності (ст. 134 КЗпП)	588
8.4. Письмові договори про повну матеріальну відповідальність (ст. 135 ¹ КЗпП)	604
8.5. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність (ст. 135 ² КЗпП)	608
8.6. Визначення розміру шкоди (ст. 135 ³ КЗпП)	613

Розділ 9. Трудова дисципліна

9.1. Обов'язки працівників (ст. 139 КЗпП)	615
9.2. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Статути і положення про дисципліну (ст. 142 КЗпП)	617
9.3. Стягнення за порушення трудової дисципліни (ст. 147 КЗпП)	619
9.4. Органи, правомочні застосовувати дисциплінарні стягнення (ст. 147 ¹ КЗпП)	621
9.5. Строк для застосування дисциплінарного стягнення (ст. 148 КЗпП)	624
9.6. Порядок застосування дисциплінарних стягнень (ст. 149 КЗпП)	633

Розділ 10. Охорона праці

10.1. Створення безпечних і нешкідливих умов праці (ст. 153 КЗпП)	640
10.2. Видача молока і лікувально-профілактичного харчування (ст. 166 КЗпП)	643
10.3. Переведення на легшу роботу (ст. 170 КЗпП)	646
10.4. Обов'язки власника або уповноваженого ним органу щодо розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві (ст. 171 КЗпП)	648

Розділ 11. Пільги для жінок-матерів та інших працівників із сімейними обов'язками

11.1. Додаткова відпустка працівникам, які мають дітей (ст. 182 ¹ КЗпП)	650
11.2. Гарантії при прийнятті на роботу і заборона звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей (ст. 184 КЗпП)	651

Розділ 12. Трудові спори

12.1 Органи, які розглядають трудові спори (ст. 221 КЗпП)	662
12.2. Порядок розгляду трудових спорів деяких категорій працівників (ст. 222 КЗпП)	664
12.3. Оскарження рішення комісії по трудових спорах (ст. 228 КЗпП)	665
12.4. Строки звернення до районного, районного у місті, міського чи міськ-районного суду за вирішенням трудових спорів (ст. 233 КЗпП)	666
12.5. Поновлення судом строків, пропущених з поважних причин (ст. 234 КЗпП)	698
12.6. Поновлення на роботі та зміна формулювання причин звільнення (ст. 235 КЗпП)	703
12.7. Оплата вимушеного прогулу при затримці виконання рішення про поновлення працівника на роботі (ст. 236 КЗпП)	706
12.8. Покладення матеріальної відповідальності на службову особу, винну в незаконному звільненні або переведенні працівника (ст. 237 КЗпП)	709
12.9. Відшкодування власником або уповноваженим ним органом моральної шкоди (ст. 237 ¹ КЗпП)	714
12.10. Обмеження повороту виконання рішень по трудових спорах (ст. 239 КЗпП)	731

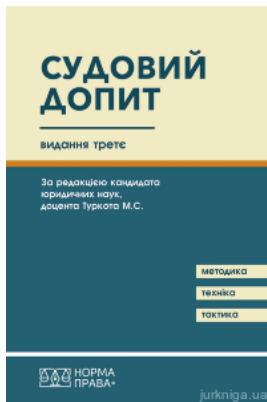
Розділ 13. Гарантії для працівників підприємств, установ, організації, обраних до профспілкових органів

13.1. Особливості звільнення та застосування дисциплінарних стягнень	733
--	-----

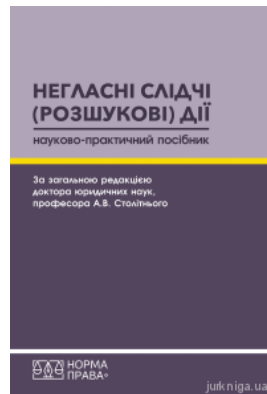
Розділ 14. Трудовий колектив

14.1. Склад і повноваження трудового колективу	742
--	-----

Книги, які можуть вас зацікавити

Судовий допит.
Науково-практичний
посібник. Видання
третє

Негласні слідчі
(розшукові) дії.
Науково-практичний
посібник

Право Європейського
Союзу. Академічний
курс

Особисті немайнові
права юридичної особи:
реалії сьогодення

Кримінальний кодекс
України. Юрінком Інтер

Кримінальний
процесуальний кодекс
України. Юрінком Інтер

Перейти до галузі права
Цивільне право та процес

[Перейти на сайт](#) →